

601469-24 2009/07/08/UM
H6-85/09.10.UM

Budapest Fővárosi Önkormányzata
Főpolgármesteri hivatal

Humán Várospolitikai Főpolgármester helyettes

ikt. szám: 60/469-2/09

Arató Gergely Államtitkár Úr részére

Oktatási és Kulturális Minisztérium
1884 Budapest, Pf. 1.

hív. szám:

ügyintéző: Molnár Anikó

telefon: 327-1669

e-mail: molnara@budapest.hu

tárgy: észrevételek a fővárosi

közoktatási esélyegyenlőségi

program kapcsán

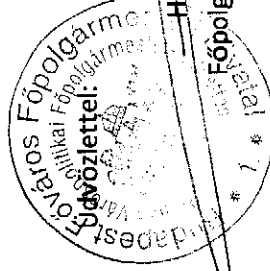
Tisztelt Államtitkár Úr!

Tekintettel arra, hogy a Fővárosi Önkormányzat közgyűlése 2008. decemberi ülésén elfogadta a Fővárosi Települési Közoktatási Esélyegyenlőségi Programot, szeretném megköszönni a Minisztérium Roma Integrációs Főigazgatósága, az Educatio Kht. és a program kidolgozásában részt vevő közoktatási esélyegyenlőségi szakértők közreműködését, munkáját. Mindazonáltal, a Fővárosi Oktatási Érdekegyeztető Tanács, és a Fővárosi Közgyűlés Oktatási és Ifjúságpolitikai Bizottsága az anyag tárgyalása során kialakult vitában több, az anyag szakszerűségét vitató megállapítást tett, illetve a Bizottság határozatot hozott arról, hogy az általuk tett megállapításokat a további szakértői tevékenység hatékonysága érdekében a Főpolgármesteri Hivatal továbbítsa az Oktatási és Kulturális Minisztérium felé. Tekintettel a leírtakra, állásfoglalást kértem a Főpolgármesteri Hivatal illetékes szervezeti egységeitől, amelyeket levelem mellékletében elküldök Önnek.

Tisztelt Államtitkár Úr!

Abban a reményben kérem Öntől a szakma felvetéseinek megfontolását és elfogadását, hogy az Oktatási és Kulturális Minisztérium szervezeti egységei, szakemberei a jövőben az elérendő célokhoz minél inkább illeszkedő megoldási javaslatokkal segíthessék az Önökhöz forduló önkormányzatok tevékenységét.

Budapest, 2009. július 7.

Horváth Csaba
Főpolgármester-helyettes

Horváth Csaba cs. 07.08.

Budapest

Feljegyzés a Fővárosi Közoktatási Esélyegyenlőségi Program kialakítása során tapasztalt problémákról

A terv egyeztetése során tapasztaltak a következők:

Az **intézkedési terv** (továbbiakban „terv”) **sajátos nevelési igényű tanulókkal** foglalkozó részében leírtakat megvizsgáltuk. Megállapítottuk, hogy számos hibás adatot tartalmaz, megállapításainak egy része nincs alátámasztva. A következtetések és ajánlások egy része adathiány illetve hibás adatértelmezés, más része pedig meg nem kérdezett adatok hiányában téves, illetve hiányzik. Az adatok értelmezése annak ellenére nem megfelelő, hogy az adatszolgáltatást a fővárosi oktatási intézmények kétszer végezték el, a második adatszolgáltatást a minisztérium kirendelt szakértői által megtartott egyeztetés alapján.

A vizsgálat során tapasztaltak a következők:

A terv 2.6. fejezetében Sajátos nevelési igényű tanulókat oktató iskolák első bekezdésében **nem kerülnek említésre a testi és a beszédfigyafatékosokat fogadó intézmények, így a felsorolás hiányos.**

Értelmezési nehézségek az intézményekhez eljuttatott táblázatok esetében: a fogalmak eltérő értelmezése tapasztalható - **értelmező rendelkezések híján.** Ezért a beérkező adatok feldolgozásakor pontatlan következtetésekre jutott a **helyzetelemzés és intézkedési terv** készítője.

A 2.5. fejezet „sajátos nevelési igényű tanuló” alcíme alatt a következő szövegek találhatóak: „Az intézményekben tanuló sajátos nevelési igényű tanulók szakvélemény alapján mind integráltan oktathatók.”

Vizsgálatunk során egy ilyen tanulót találtunk, akiről a szakértői bizottsággal konzultálva kiderítettük, hogy a tanuló szakvéleménye nem került korrigálásra, amikor sikertelen kísérlet után szegregált intézményt kellett számára kijelölni. A korrekció megtörtént.

A 2.6. fejezet a nagyothalló gyermekeket, tanulókat fogadó „Dr. Török Béla Óvoda....” intézmény továbbtanulási adatait hibásan mutatja be. Összegezi az összes tanulót, **összekeverve egymással az épértelmű és a halmozottan sérült nagyothalló tanulók százalékos arányait!** Vizsgálatunk során megállapítottuk, hogy a terv megállapítása szerint az SNI tanulók többsége a saját szakiskolában tanul tovább, az ép intellektusú nagyothalló tanulók pedig a gimnáziumban, szakközépiskolában vagy szakiskolában képességeiknek megfelelően.

Nem szerepel azonban például a siketek továbbtanulási helyzete: a tanulók zöme többségi középiskolában folytatja tanulmányait, és csak a súlyos diszfáziás tanulók maradnak a saját szakiskolában – ők – egyéni megítélés alapján! - beszédfejlődési problémáik miatt többségi középiskolába egyáltalán nem integrálhatók. A saját szakiskola infrastrukturális felszereltsége kifejezetten jó, az itt oktató pedagógusok végzettsége megfelel a követelményeknek (szurdopedagógiai és/vagy tantárgyi szakos végzettségűek). A továbbtanulási mutató 100%-os. A gyengénlátó tanulók esetében saját szakiskola nincs, az épértelmű tanulók érettségit nyújtó iskolában, a gyengébb képességűek szakiskolában, míg a halmozottan fogyatékos gyengénlátók speciális szakiskolák közül választva folytatják tanulmányaikat – 100%-os a továbbtanulási mutató.

A **középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók továbbtanulására vonatkozóan** (Csalogány utcai / ma San Marco utcai intézmény) a terv megállapítja, hogy 10%-uk nem tanul tovább. Ez azért lehetséges, mert több tanuló súlyos állapot miatt a készségfejlesztő speciális szakiskolában sem

képes teljesíteni, más típusú közoktatási intézmény pedig a középsúlyos értelmi fogyatékosok számára nincs.

Előírásműtő adatként szerepel, hogy e tanulóknak csak 5%-a tanul meg írni, olvasni. Hiányoljuk, hogy a megállapításon túl indoklás itt sincs a tervben. A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelése, oktatása során ugyanis a szocializáció, önellátás, beszédképesség stb. kialakítása a lehetséges cél, közülük valóban csak kevesen képesek az írott beszéd alkalmazására, megértésére – ez nem az oktatás hiányossága.

Ugyanezen intézményre vonatkozó megállapítás a tervben: „Iskolán, illetve tanórán kívüli foglalkozásokon nem vesznek részt a tanulók”. Vizsgálatunk során megállapítottuk, hogy az intézményben 13 szakkör működik. Minden tanuló legalább egy szakkörben részt vesz. Ezen felül több kiránduláson és külső programon vettek részt. Főváros-szerte ismert az **intézmény ének- és zenekara**

A szakértői bizottságok működésének, a sajátos nevelési igény megállapításának korszerűsítése érdekében a **terv a felülvizsgálatok kötelezővé tételét**, ehhez fővárosi szabályozást javasol. A **javaslat „okafogyott”: jogszabály ugyanis két éve kötelezővé tette a felülvizsgálatokat.** 14 éves korig két évente, ezután 3 évente kötelező a felülvizsgálat, melynek időpontját a közoktatási intézménynek kell nyilvántartania és jeleznie a szakértői bizottságoknak. A testi-érzékszervi fogyatékosok esetében ettől bizonyos fókig eltér a jogi szabályozás. **A felülvizsgálatot jogszabály írja elő. Vizsgálatunk során megállapítottuk, hogy ezt a bizottságok maradéktalanul végrehajtják.**

A 2.6. pont „Szükséges beavatkozások” első fordulat megállapítása: „A gyogyepedagógiai és többfunkciós intézmények alacsony létszámmal működnek, ezért az integrálható gyermekek, tanulók elhelyezése a fővárosi és kerületi oktatási intézményekben biztosítható.” Első probléma: **az SNI alacsony létszám értelmezését nem ismeri a terv.** Az SNI gyermekek és tanulók létszám tekintetében 2, illetve 3 főnek számítanak! Tehát a létszámot kettővel, illetve hárommal kell szorozni.

A negyedik fejezet a középsúlyos értelmi fogyatékos, 18 évet betöltött fiatalok elhelyezésének kérdésével foglalkozik. A megoldásra több esetben tettünk javaslatot. **Megoldás lehetne: védőmunkahelyek létesítése, valamint a szociális intézményekben foglalkoztatási lehetőség biztosítása.**

A terv megállapítja, hogy a Csalogány utcai (ma San Marco utca) intézmény óvodájában enyhe értelmi fogyatékosok vannak, ennek felülvizsgálata szükséges. Ez meg is történik. **Magyarázata: az első vizsgálat során az állami gondoskodásban részesülő kisgyermek rendkívül nagy elmaradásokkal sújtott, állapota a középsúlyos értelmi fogyatékoság meglétére utal.** A fejlesztések eredményeként a kontrollvizsgálat során enyhe értelmi fogyatékoság valószínűsíthető. Előfordul, hogy a következő kontrollvizsgálat eredményei alapján a gyermek a normál általános iskolában kezdí meg tanulmányait. Ez különösen csecsemőotthonból áthelyezett gyermekek esetében gyakori.

Az országos kompetenciamérések adatait azért nem tudta több intézmény közölni, mert azok nem minden évre vonatkozóan állnak rendelkezésre. Itt jegyezzük meg, hogy **a SNI tanulók országos kompetenciamérésének kérdései rendezetlenek!**

Ami hiányzik a tervből:

1. A súlyosan és halmozottan sérültek, egyrészt az egészségügyi otthonokban elhelyezett, másrészt családokban élő gyermekek **2010-ben kötelezően létrehozandó „fejlesztő iskolájának” megszervezésére vonatkozó javaslat.** Minden bizonnyal e gyermekek között is vannak hátrányos, valamint halmozottan hátrányos helyzetűek.

2. **A súlyos pszichiátriai beteg – közöttük a súlyos autisztikus tünetű - SNI gyermekek és tanulók ellátásának, iskolai nevelésének-oktatásának kérdései, akik között is lehetnek hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetűek.**
3. **A fővárosi fenntartású testi-érzékszervi fogyatékosokat nevelő, oktató intézmények adatai, azok elemzése.** Ezek az intézmények is fogadnak fővárosi lakhelyű gyermekeket, tanulókat.
4. **Az integrált nevelés, oktatás tárgyi és személyi feltételei ellenőrzésének kérdései, hiszen ennek hiányában az integrált nevelés, oktatás sikeressége hiányosan valósul meg és nem értékelhető.**

Javasoljuk továbbá, hogy hasonló anyag elkészítése esetén a munkába feltétlenül vonjanak be a területen dolgozó gyógypedagógus szakembereket, akik segítséget nyújtanak az adatok értékelésében, értelmezésében.

Ismétlően szeretnénk felhívni a figyelmet arra, hogy az **egyenlő esélyek biztosításának és az esélyegyenlőségi programokhoz való hozzáférésnek egyik komoly, az elhibázott jogalkotásból fakadó akadály a hátrányos helyzet/halmozottan hátrányos helyzet közoktatási törvényben jelenleg szereplő definíciója.**

A Kt. 121. §-ában szereplő definíció a hátrányos helyzetet kizárólag a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság kritériumai szerint, tehát a jövedelmi/vagyoni helyzet alapján határozza meg. Így nem vesz tudomást arról a tényről, hogy a hátrányos helyzet ennél jóval összetettebb fogalom, ami szociális, egészségügyi, kulturális, nevelési, oktatási, stb. tényezőket is magában foglal. Ennek megfelelően a hátrányos helyzet következményeinek csökkentése, megszüntetése is hosszú távú feladat, mivel a jövedelmi/vagyoni helyzet megváltozásával ezek a következmények nem szűnnek meg egyik pillanatról a másikra.

A hátrányos helyzet jelenlegi jogszabályi értelmezése szerint azok a gyerekek, fiatalok, akik gyermekvédelmi szakellátásban (nevelőszülőknél, gyermekotthonokban) átmeneti neveltként élnek, nem minősülnek hátrányos helyzetűnek, tehát nem jogosultak a hátrányos helyzetet kompenzáló esélyegyenlőségi programok támogatására. Álláspontunk szerint ez súlyosan sérti ezeknek a gyerekeknek az érdekeit, hiszen nyilvánvaló, hogy a gyermekvédelmi gondoskodásba kerülésükkel ugyan az anyagi hátrányaik valóban megszűntek, azonban a különböző, a családban történt nevelkedés alatt felhalmozódott hátrányok változatlanul fennállnak és a gyermekvédelmi ellátás egyik feladata éppen ezeknek az elmaradásoknak a fokozatos felszámolása. Ez komoly kihívást jelent az őket oktató közoktatási intézmények számára is, amelyek nagyon is rá vannak szorulva az esélyegyenlőség megteremtését segítő programokra, külön támogatásokra.

A jelenlegi definíció a halmozottan hátrányos helyzetet – nagyon helyesen – kiterjeszti a tartós nevelésbe vett gyerekekre is. Ez a kör azonban számarányait tekintve nagyon alacsony: a rendelkezésre álló 2006. évi gyermekvédelmi statisztika szerint a tartós nevelésben levők száma kb. 1600 fő, míg az átmeneti neveltek és ideiglenes elhelyezésben levők létszáma meghaladja a 15 ezret. Ugyanakkor a két gyerekcsoport között a hátrányos helyzet/halmozottan hátrányos helyzet tekintetében alig van érdemi különbség.

Javasoljuk ezért a közoktatási törvény értelmező rendelkezéseinek módosítását: a hátrányos helyzet/halmozottan hátrányos helyzet szakmai szempontokkal kiegészített meghatározását; továbbá a veszélyeztetettség definiálását a gyermekvédelmi törvény megfogalmazásaival összhangban.

Lapja- Molnár Anna
10.05. 2009. 11. 11.

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS MINISZTERIUM
ÁLLAMTITKÁR

BUDAPEST FŐVÁROS FŐPOLGÁRMESTERI HIVATAL	
IKTATÓSZÁM:	2009-10-02
IKTATVA:	2009-10-02
MELLÉKLET	1 db
ELŐZMÉNY	1 db

Iktatószám: 43756-S/2009
Ügyintéző: Varró Gabriella

kb-8512/09

Horváth Csaba főpolgármester-helyettes úr részére
Humán Várospolitikai Főpolgármester helyettes
Budapest Főváros Önkormányzata Főpolgármesteri Hivatal
1052 Budapest
Városház utca 9-11.

Tisztelt Főpolgármester-helyettes Úr!

A Főváros közoktatási esélyegyenlőségi tervével kapcsolatos felvetések egy részével az Oktatási és Kulturális Minisztérium is egyetért: a helyzetelemzésben szereplő adatok valóban hiányosak, a közös munka során pedig voltak fogalomértelmezési nehézségek. Ezekről a Helyzetelemzés több helyen is említett tesz.

Az adatgyűjtés és az adatok statisztikai elemzése országsszerte több helyen, számos alkalommal visszatérő probléma volt, nem csak a Főváros esetében. Az intézmények több esetben nem egységes szempontok alapján gyűjtötték és értelmezték az információkat. A Főváros esetében feltételezhetően nehézséget okozott a nagy intézményszámból fakadó adattömeg kezelése is.

Az eltelt időszak fejlesztéseinek eredményeként az információgyűjtés elektronikussá vált, az excel formátumú adattáblák jelzik az adathiányt, kiszűrjük a pontatlanságokat, ellenmondásokat és jelzik azt a kitélő felé. A fejlesztésekkel az Educatio Kft célja az volt, hogy a beérkezett konkrét problémafelvetések és javaslatok alapján megkönnyítse a fenntartók adatgyűjtési feladatait.

Remélem, hogy az említett fejlesztések az Önök számára is egyszerűbbé teszik az adatgyűjtést a további években, és ezzel az adatok nyilatkozásának módját is. Ennek érdekében munkatársaink tájékoztató előadásokat tartanak a pedagógusok, intézményvezetők, intézményfenntartók számára az országban több helyen, melyeken szívesen látunk minden érintettet, így természetesen a Főváros közoktatási intézményeiben dolgozó pedagógusokat is.

Tekintettel arra, hogy a Főváros, mint Fenntartó, bármikor módosíthatja a Helyzetelemzést és az Intézkedési Tervet, illetve a törvényi kötelezettségnek megfelelően aktualizálnia kell a dokumentumot, nincs akadálya annak, hogy a jelenlegi tervben nem szereplő megállapítások és adatok bekerüljenek.

Az Ön által is említett adatgyűjtési és értelmezési hiányosságok rámutattak arra, hogy a kirendelt közoktatási esélyegyenlőségi szakértők és a Főváros szakemberei közötti jövőbeli együttműködést – annak kereteit és tartalmát – érdemes átgondolni.

HA351

2009. OKT. 11. 2

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS MINISZTERIUM – OKTATÁSÉRT FELELŐS ÁLLAMTITKÁR
CÍM: 1055 BUDAPEST SZALAY U. 10-14. TEL: 473-7470 FAX: 311-7001

100009994103

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS MINISZTERIUM
ÁLLAMTITKÁR

Tájékoztatom, hogy a közoktatási esélyegyenlőségi dokumentumok elkészítése az oktatási-nevelési intézmények fenntartóinak feladata, melyhez a tárca a közoktatási esélyegyenlőségi szakértők szakmai támogatását tudja felajánlani. A szakértőket az Educatio Kft. térítésmentesen biztosítja azokon a településeken, ahol van olyan intézmény, melyben a hátrányos helyzetű tanulók aránya meghaladja a 40%-ot.

A kijelölt közoktatási esélyegyenlőségi szakértők feladata a fenntartó által készített esélyegyenlőségi dokumentumok szakmai támogatása (partnerekkel való együttműködés, az egyeztető megbeszéléseken való részvétel, tartalom egyeztetése a fenntartóval, intézmények felkeresése). Feladatuk továbbá jelezni a szupervizorok és az Educatio Kft. Esélyegyenlőségi Igazgatósága felé, ha a megállapításokban súlyos ellentét van a szakértői és a fenntartói vélemény között. Szükség esetén a szakértő megtagadhatja a dokumentum aláírását is.

Az Educatio Kft. a tárcát arról tájékoztatta, hogy amennyiben a Főváros módosítani, korrigálni szeretné a Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzést és Intézkedési Tervet, szívesen nyújt szakmai segítséget. Ezért javaslom, hogy a helyzetelemzés és terv kívánt korrekcióinak elvégzése érdekében lépjenek kapcsolatba a szakértőket koordináló Educatio Kft. Esélyegyenlőségi Igazgatóságával az alábbi elérhetőségen: tel: 477-32-75, illetve fustos.melinda@educatio.hu.

Budapest, 2009. szeptember 30.

Üdvözlettel:

